

УДК 327

Ігор Плевако, Павло Степанець
Остроз, Україна

ТИХООКЕАНСЬКИЙ АЛЬЯНС – НОВИЙ МІЖРЕГІОНАЛЬНИЙ ГЕОПОЛІТИЧНИЙ ПРОЕКТ

У розвідці висвітлено процес створення Тихоокеанського Альянсу як латиноамериканського регіонального геополітичного проекту. Детально проаналізовано стартові економічні можливості блоку, перспективи співробітництва з ключовими державами азійського регіону. Розглянуто позиції США до новоствореного блоку, а також проаналізовано економічний потенціал Тихоокеанського Альянсу в контексті не лише геополітичної ситуації в латиноамериканському регіоні, але й у рамках тихоокеанської економічної системи.

Ключові слова: геополітика, Азія, Латинська Америка, Тихоокеанський Альянс, Транстихоокеанське Партнерство, США.

Ihor Plevako, Pavlo Stepanets
Ostroh, Ukraine

PACIFIC ALLIANCE AS NEW GEOPOLITICAL INTERREGIONAL PROJECT

The survey highlights the process of creating Pacific Alliance as a new regional geopolitical project of Latin America. The article analyzes bloc's starting economical capabilities and prospects of cooperation with crucial states of Asia. The US positions concerning the new bloc are considered. Furthermore, the article deals with the economical potential of Pacific Alliance in the context of geopolitical situations not only in Latin America but also in a part of Pacific economic system.

Key words: geopolitics, Asia, Latin America, Pacific Alliance, Trans-Pacific Partnership, the USA.

Игорь Плевако, Павел Степанец
Остроз, Украина

ТИХООКЕАНСКИЙ АЛЬЯНС – НОВЫЙ МЕЖРЕГИОНАЛЬНЫЙ ГЕОПОЛИТИЧЕСКИЙ ПРОЕКТ

В исследовании освещено процесс создания Тихоокеанского Альянса

как латиноамериканского регионального геополитического проекта. Детально проанализировано стартовые экономические возможности блока, перспективы развития и состояние торговли с ключевыми государствами азиатского региона. Рассмотрено позиции США к новому блоку, а также проанализировано экономический потенциал Тихоокеанского Альянса в контексте геополитической ситуации не только в латиноамериканском регионе, но и в рамках тихоокеанской экономической системы.

Ключевые слова: *геополитика, Азия, Латинская Америка, Тихоокеанский Альянс, Транстихоокеанское партнерство, США.*

Латинська Америка в сучасній системі міжнародних відносин – це регіон, який демонструє позитивну динаміку економічного розвитку, є важливим гравцем на міжнародному ринку енергоносіїв та починає відігравати значну роль у світових політичних процесах, тим самим формуючи себе як самостійного суб'єкта на світовій політичній арені. Крім того, яскравою характеристикою Латинської Америки останніх років стало динамічне співробітництво держав в економічній сфері, яке часто набуває форм інтеграційного утворення чи економічного блоку. Саме цей процес викликає зацікавлення та вимагає дослідження.

«Тихоокеанський Альянс» (Allianza del Pacifico) – це Економічний блок, який створений у 2012 році, є новим утворенням на теренах Латинської Америки, привертає увагу своїми значними стартовими можливостями та метою глибокого співробітництва в економічній сфері не з державами Південної Америки, а з ринками Азії. Також не варто відкидати і політичну складову Альянсу, яка хоч і є менш важливою, проте створює сприятливе середовище для співробітництва новоствореного блоку із США та країнами Заходу. Тихоокеанський Альянс привертає увагу як в контексті інтеграційних процесів в Латинській Америці, так і у сфері політичних та економічних процесів у тихоокеанському регіоні.

На сучасному етапі ця тематика є недостатньо висвітлена вітчизняними науковцями, що пов'язано, в першу чергу, з малим періодом існування новоствореного Альянсу. Варто відзначити роботу Марини Гаврилової¹, в якій проаналізовано стартові економічні можливості утворення та розглянуто перспективи зовніш-

¹ Гаврилова М. Новий латиноамериканський інтеграційний проект набирає обертів [Електронний ресурс] / М. Гаврилова // Зовнішні справи. – Режим доступу: URL: <http://uaforeignaffairs.com/ua/zs/golovni-statti/view/article/novii-latinoamerikanskii-integraciiinii-proekt-nabir/> – Назва з екрану.

ньоекономічної діяльності блоку. Не можна обійти увагою статті російської дослідниці Анни Лавут, яка проаналізувала проблеми економічних відносин країн АТР і країн Латинської Америки, дослідивши тенденції переходу до співпраці на регіональному і субрегіональному рівнях². Інші зарубіжні науковці ще глибше висвітлюють цю тематику. Слід наголосити на статті Фернанди Лучіне³ (Fernanda Luchine), яка проаналізувала економічний потенціал блоку та розглянула Альянс в рамках латиноамериканських інтеграційних процесів; Ренгарая Вішванатана⁴ (Rengaraj Viswanathan), який дослідив політичну та економічну складові Тихоокеанського Альянсу та інші. Джерельною основою дослідження стали статистичні дані⁵ та офіційні договори⁶.

Метою цієї розвідки є вивчити Тихоокеанський Альянс, як нове економічне та геополітичне утворення на теренах Латинської Америки. Тому основними завданнями дослідження є: виокремити політичні передумови створення Альянсу, проаналізувати стартові економічні можливості Тихоокеанського Альянсу, з'ясувати рівень досягнутого співробітництва з країнами Азії, розглянути

² Лавут А. Тихоокеанский альянс латиноамериканской четверки / Анна Лавут // Латинская Америка. – 2012. – № 4. – С. 11-24.

³ Luchine F. Alliance of the Pacific: an ambitious partnership in Latin America [Electronic resource] / Fernanda Luchine // Institute of the Americas. – Mode of access: URL: <http://www.iamericas.org/en/media-room/of-interest/1918-alliance-of-the-pacific-an-ambitious-partnership-in-latin-america> – Title from the screen.

⁴ Viswanathan R. The Pacific Alliance, yet another bloc in Latin America [Electronic resource] / R. Viswanathan // South Atlantic News Agency «MercoPress». – Mode of access: URL: <http://en.mercopress.com/2012/06/12/the-pacific-alliance-yet-another-bloc-in-latin-america> – Title from the screen.

⁵ Report for Selected Countries and Subjects [Electronic resource] / International Monetary Fund. – Mode of access: URL: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2012/01/weodata/weorept.aspx?sy=2011&ey=2011&scsm=1&ssd=1&sort=su&bs=1&pr1.x=64&pr1.y=12&c=213%2C223%2C288%2C298%2C299&s=NGDPD%2CNGDPDPC%2CPPP%2CPPP%2CLP%2CBCA&grp=0&a=> – Title from the screen; New Pacific Alliance Bloc: Mexico and Andeans look towards Asia. Mexico, Colombia, Peru and Chile new strategy for the XXI Century [Electronic resource] // BBVA Economic Watch. – Mode of access: URL: http://www.bbvaesearch.com/KETD/fbin/mult/120822_EW_EAGLEs_New_Pacific_Alliance_Bloc_tcm348-355823.pdf – Title from the screen.

⁶ Acuerdo Marco de la Alianza del Pacifico [Text]: treaty of June 6, 2012. – Antofagasta, Chile, 2012; Declaracion [Text]: treaty of June 6, 2012. – Antofagasta, Chile, 2012; Declaracion de Merida de la 2 Cumbre de la Alianzadel Pacifico [Text]: treaty of December 4, 2011. – Merida, Mexico, 2011; Declaracion Presidencial sobre la Alianza del Pacifico [Text]: treaty of April 28, 2011. – Lima, Peru, 2011.

блок в рамках тихоокеанської та латиноамериканської політико-економічних систем та обґрунтувати перспективи розвитку інтеграційного утворення.

З початком 1990-х років на теренах Латинської Америки сформувалося чимало інтеграційних утворень, як економічного, так і політичного, культурного спрямувань. Серед таких утворень варто назвати МЕРКОСУР, в основу якого було покладено економічну складову співпраці; важливим став Боліваріанський альянс для народів Америки (АЛБА), створений у 2004 році (в цьому випадку в основу був покладений політичний фактор, а саме ідеологічна спільність політичних режимів держав-членів організації); УНАСУР – як спроба створення політично-економічного інтеграційного утворення держав Південної Америки. Проте поряд з цим процесом відбувався і процес «субрегіоналізації» – утворення декількох економічних чи політичних центрів, які по-різному вбачали стратегію розвитку латиноамериканського регіону. Такими центрами у кінці 80-х – поч. 90-х років стали Мексика та Бразилія. Перша обрала шлях тісної інтеграції зі США, а інша – шлях економічної взаємодії з державами Південного конусу, а згодом й усієї Південної Америки. На сьогоднішній день обидві держави залишаються впливовими центрами Латинської Америки, але створення у 2012 році Тихоокеанського Альянсу може значно вплинути на перегляд не лише економічної карти регіону, а в перспективі і політичної.

Отже, Тихоокеанський Альянс формально був створений 6 червня 2012 року на зустрічі Президентів Чилі, Перу, Мексики і Колумбії поблизу міста Антофагаста, Чилі. Ця подія відбувалася в рамках 4 саміту Тихоокеанського Альянсу⁷. Саме в цей день голови держав підписали Рамкову угоду Тихоокеанського Альянсу та Декларацію, в яких було погоджено плани щодо встановлення між сторонами умов для вільного руху товарів та послуг. Також було проголошено курс на подальшу інтенсифікацію співробітництва в економічній сфері, тіснішу інтеграцію митних законодавств, ринків капіталів та цінних паперів, орієнтацію новоствореного угруповання на азійський ринок, втілення спільних економічних проєктів. Для досягнення цих цілей створювався координаційний

⁷ Chile, Peru, Colombia and Mexico form «Pacific Alliance» [Electronic resource] // News agency AFP. – Mode of access: URL: <http://www.google.com/hostednews/afp/article/ALeqM5gyaJKJqxdOdjCdZjkcH3eOIWCgg?docId=CNG.1b3a198fac6c581c48e42da92f8b0395.981> – Title from the screen.

орган Тихоокеанського Альянсу – Рада міністрів⁸. Було також заплановано створення наднаціональної системи вирішення суперечок, скасування віз, запровадження спільних економічних місій в тихоокеанському регіоні Азії, створення єдиної системи електронних сертифікатів походження товарів та утворення у блоці спільної системи університетів.

На сучасному етапі членами цієї структури є чотири держави: Чилі, Перу, Колумбія та Мексика, також в якості спостерігачів в Альянсі є Коста-Ріка, Панама, Уругвай, Канада, Японія, Гватемала, Іспанія, Австралія, Нова Зеландія, Португалія і Парагвай. Важливо, що Панама і Коста-Ріка розглядаються блоком як потенційні члени цього інтеграційного утворення⁹.

Ініціатива створення економічного блоку була висунута ще в 2007 році, в рамках підготовки до саміту АТЕС. Колишній президент Перу Алан Гарсія Перес запропонував створити Тихоокеанський Фронт, основною метою якого було вироблення спільної позиції тихоокеанських держав Латинської Америки у торгівлі з країнами Азії. Проте, на той момент, ця ідея не знайшла підтримки серед лідерів латиноамериканських держав. Ініціатива почала практично втілюватися лише через чотири роки з початком офіційних переговорів між Мексикою, Чилі, Перу і Колумбією¹⁰.

Формування економічних блоків завжди процес доволі тривалий, проте, у випадку з Альянсом, він тривав протягом роботи лише чотирьох самітів, які відбулися впродовж одного року. Перший саміт відбувся 28 квітня 2011 року в столиці Перу – м. Лімі. Результатом цього заходу стало визначення сторонами основних сфер співробітництва та погодження ідеї створення Тихоокеанського Альянсу. Ці прагнення було закріплено підписанням спільної Президентської Декларації. Нововведенням цієї декларації стало утворення Групи високого рівня, яка б займалася координацією політик учасниць

⁸ Declaracion [Text]: treaty of June 6, 2012. – Antofagasta, Chile, 2012; Acuerdo Marco de la Alianza del Pacifico [Text]: treaty of June 6, 2012. – Antofagasta, Chile, 2012.

⁹ Gonzalez M. Four nations forge powerful Pacific Alliance trade bloc [Electronic resource] / M. Gonzalez // El Pais. – Mode of access: URL: http://elpais.com/elpais/2012/06/14/inenglish/1339680275_378751.html – Title from the screen.

¹⁰ Гаврилова М. Новий латиноамериканський інтеграційний проект набирає обертів [Електронний ресурс] / М. Гаврилова // Зовнішні справи. – Режим доступу: URL: <http://uaforeignaffairs.com/ua/zs/golovni-statti/view/article/novii-latinoamerikanskii-integraciinii-proekt-nabir/> – Назва з екрану.

щодо розширення сфер співробітництва між ними¹¹. На черговому саміті, який відбувся 4 грудня 2011 року в м. Мехіко не було прийнято жодних фундаментальних рішень, а лише задекларовано прагнення сторін розширювати вже існуючі сфери співробітництва. Ці положення знайшли відображення у «Мерідській декларації», підписаній на цьому ж саміті. Тоді ж міністрам закордонних справ і економіки було поставлене завдання розробити зміст майбутньої Рамкової угоди¹². Третій саміт голів держав, який відбувся 5 березня 2012 року, носив суто технічний характер. Це засвідчує форма його проведення – режим відеоконференції. На цій «зустрічі» було погоджено ключові пункти Рамкової угоди та заплановано зустріч президентів для підписання цієї угоди. На сучасному етапі Тихоокеанський Альянс у багатьох аспектах знаходиться на етапі нормативно-правового оформлення та потребує підписання низки договорів щодо окремих сфер економічного співробітництва.

Незважаючи на це, Тихоокеанський Альянс викликає значний інтерес не так своєю несформованою інституційною структурою, як потенціалом та перспективами розвитку. Перш за все, населення Альянсу складає 212 млн. (за іншими джерелами – 208 млн.)¹³, ця цифра поступається лише економічному блоку МЕРКОСУР, який налічує 275,5 млн.¹⁴ Валовий внутрішній продукт (ВВП) Колумбії, Мексики, Чилі та Перу разом складає 1,7 трильйона доларів, що становить 35% всього ВВП Латинської Америки (за іншими

¹¹ Declaracion Presidencial sobre la Alianza del Pacifico [Text]: treaty of April 28, 2011. – Lima, Peru, 2011.

¹² Declaracion de Merida de la 2 Cumbre de la Alianzadel Pacifico [Text]: treaty of December 4, 2011. – Merida, Mexico, 2011.

¹³ Méndez M. B. La Alianza del Pacifico: Posible impacto en la integración latinoamericana [Electronic resource] / Mariano Bullón Méndez // ALAI, América Latina en Movimiento. – Mode of access: URL: <http://alainet.org/active/57525> – Title from the screen; Estevadeordal A. Pathways to Regional and Global Integration in LAC: The Pacific Alliance [Electronic resource] / Antoni Estevadeordal // Inter-American Development Bank. – Mode of access: URL: <http://www.mexicotradeandinvestment.com/pdf/2012/diciembre/12/IDB%20-%20Presentation%20%20Pacific%20Alliance%20IDB%20FINAL.pdf> – Title from the screen.

¹⁴ Report for Selected Countries and Subjects [Electronic resource] / International Monetary Fund. – Mode of access: URL: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2012/01/weodata/weorept.aspx?sy=2011&ey=2011&scsm=1&ssd=1&sort=sub&ds=.&br=1&pr1.x=64&pr1.y=12&c=213%2C223%2C288%2C298%2C299&s=NGDPD%2CNGDPDPC%2CPPPGDP%2CPPPPC%2CLP%2CBCA&grp=0&a=> – Title from the screen.

даними – 34%)¹⁵. Також вражають показники держав у зовнішній торгівлі, так на 2011 рік обсяг їхнього експорту складав 519 млрд. доларів, а імпорту – 548 млрд. доларів, що становить близько 50% всього обсягу торгівлі країн Латинської Америки. Крім того варто наголосити, що члени блоку демонструють щорічно ріст експорту на 8%. Ця цифра в умовах світової фінансово-економічної кризи є досить показовою. Також держави Тихоокеанського Альянсу привертають значну увагу іноземних інвесторів, що засвідчують 55 млрд. доларів прямих інвестицій в економіку держав-членів¹⁶. Важливим фактором, який впливає на перспективну впливовість блоку на міжнародній арені, стало об'єднання у 2011 році фондових ринків Чилі, Перу і Колумбії в єдину Інтегровану систему фондових ринків (Mercado Integrado Latinoamericano – MILA). Ця структура дозволила країнам координувати свої дії на фондових ринках, а також створювати сприятливіші умови для іноземних інвесторів¹⁷. Ті стартові можливості, які вже існують у державах-членах, привертають увагу потужних економічних гравців, яких можна помітити серед держав-спостерігачів.

В процесі створення цього інтеграційного утворення сторони домовилися про те, що основним напрямком зовнішньоекономічної політики блоку стане ринок Азії. Цей вибір не є випадковим, а зумовлений тим, що за даними на 2011 рік – об'єм торгівлі з державами Азії становив 176 млрд. доларів, з яких 64% припадали на Китай, 21% – Японію і 15% – Південну Корею. Крім того, Чилі і Перу у відносинах з Китаєм, Японією і Південною Кореєю діють в рамках

¹⁵ Viswanathan R. The Pacific Alliance, yet another bloc in Latin America [Electronic resource] / R. Viswanathan // South Atlantic News Agency «MercoPress». – Mode of access: URL: <http://en.mercopress.com/2012/06/12/the-pacific-alliance-yet-another-bloc-in-latin-america> – Title from the screen; Alianza del Pacífico espera convertirse en motor económico de región [Electronic resource] // RPP. – Mode of access: URL: http://www.rpp.com.pe/2011-12-05-alianza-del-pacifico-espera-convertirse-en-motor-economico-de-region-noticia_428624.html – Title from the screen.

¹⁶ New Pacific Alliance Bloc: Mexico and Andeans look towards Asia. Mexico, Colombia, Peru and Chile new strategy for the XXI Century [Electronic resource] // BBVA Economic Watch. – Mode of access: URL: http://www.bbvaesearch.com/KETD/fbin/mult/120822_EW_EAGLEs_New_Pacific_Alliance_Bloc_tcm348-355823.pdf – Title from the screen.

¹⁷ Chile: Creation of the Pacific Alliance – July 2012 [Electronic resource] // British embassy Santiago. – Mode of access: URL: http://www.ukti.gov.uk/de_de/export/countries/americas/southamerica/chile/premiumcontent/350780.html?null – Title from the screen.

існуючих угод про вільну торгівлю, а Колумбія підписала таку угоду з Південною Кореєю, а з іншими азійськими державами знаходиться на етапі переговорів. Мексика має відповідний договір лише з Японією. Принагідно варто згадати, що держави Тихоокеанського Альянсу надзвичайно зацікавлені у притоку інвестицій в їхні економіки з Китаю, 45% інвестицій якого в Латинську Америку і Карибський басейн припадають саме на Колумбію, Мексику, Чилі, Перу.

Разом з тим існує проблема у побудові взаємовигідних відносин з країнами Азії: Тихоокеанський блок експортує до Азії товари сировинного характеру, зокрема мідь, в той час як інші сфери економіки Альянсу майже не представлені на азійському ринку. Для прикладу, частка міді в усьому експорті держав Тихоокеанського Альянсу до Китаю становить – 73,3%, до Японії – 60,4%, а до Південної Кореї – 73,3% відповідно. Вихід із цієї ситуації уже відомий для чотирьох держав – створення того ж таки Тихоокеанського Альянсу, в рамках якого члени могли б виробляти спільну стратегію торгівлі з країнами Азії і таким чином, урізноманітнити структуру експорту до Азії, шляхом спільного представлення продукції машинобудування, легкої промисловості, сільського господарства та інших сфер економіки. Якщо говорити про конкретні кроки в рамках цієї ідеї, то варто наголосити про початок переговорів Тихоокеанського Альянсу з Асоціацією країн Південно-Східної Азії (АСЕАН) на предмет встановлення режиму вільної торгівлі між двома економічними блоками¹⁸.

Отож, азійський напрямок для Тихоокеанського Альянсу є стратегічним, проте не можна відкидати економічне співробітництво із США, яке, на нашу думку, і бралось до основи під час створення Альянсу. Всі чотири держави блоку підписали зі Сполученими Штатами договори про вільну торгівлю. США залишаються головними торговельними партнерами Колумбії та Мексики (щоправда у Перу і Чилі вони були витиснуті Китаєм)¹⁹. Новоство-

¹⁸ New Pacific Alliance Bloc: Mexico and Andeans look towards Asia. Mexico, Colombia, Peru and Chile new strategy for the XXI Century [Electronic resource] // BBVA Economic Watch. – Mode of access: URL: http://www.bbvaerearch.com/KETD/fbin/mult/120822_EW_EAGLEs_New_Pacific_Alliance_Bloc_tcm348-355823.pdf – Title from the screen.

¹⁹ Latin America economy: Pacific Alliance is formed [Electronic resource] // Economist Intelligence Unit. – Mode of access: URL: http://viewswire.eiu.com/index.asp?layout=VWArticleVW3&article_id=1939101978&country_id=1520000152&page_title=Latest%20analysis – Title from the screen.

рений економічний блок не проголосив американський вектор зовнішньоекономічної діяльності стратегічним, на відміну від азійського. Проте наявність Мексики у Тихоокеанському Альянсі дає можливість говорити про можливий інтерес Сполучених Штатів до цієї економічної структури. Мексика, взявши у 1992 році під час створення Північноамериканської зони вільної торгівлі (НАФТА), певні економічні зобов'язання, адаптувавши своє економічне законодавство, не змогла б погодитися на участь у блоці, який, в своїй основі, суперечив би НАФТА, а отже і США. Також варто сказати, що 70% іноземних інвестицій в Мексику здійснюються саме США, близько 1 млн. американських громадян володіють нерухомістю на території південного сусіда²⁰. Ці факти дають можливість говорити про значну економічну залежність Мексики, а отже, і про значний політичний вплив США на мексиканське суспільство і, в тому числі, зовнішню політику.

З початку 1990-х років Мексика не стала членом жодного інтеграційного економічного утворення на теренах Латинської Америки, тому формування Тихоокеанського Альянсу дає можливість говорити про повернення країни на «Південь», що є нагодою для США здійснити свою геополітичну ідею, закладену приєднанням Мексики до НАФТА – побудова мосту співпраці з латиноамериканськими державами. Додатковим аргументом може слугувати перелік держав-спостерігачів, який переважно представлений впливовими економічними партнерами США, такими як Канада, Нова Зеландія і Японія.

Аналізуючи зміст Тихоокеанського Альянсу не важко помітити, що основною метою є вихід блоку на міжнародну арену. Це є доволі незвично для інтеграційних утворень, які ставлять перед собою мету поглиблення відносин між собою. Це угруповання є винятком, оскільки лише 3% від загальної торгівлі держав-членів становить взаємна торгівля в рамках блоку²¹. Тому не доводиться говорити про модель інтеграції «всередині».

²⁰ Яковлев П. Мексика: сложные проблемы восходящей державы / Яковлев П. [Електронний ресурс] // Фонд исторической перспективы «Перспективы». – Режим доступу: URL: http://www.perspectivy.info/oykumena/amerika/meksika_slozhnyje_problemy_voskhodashhej_derzhavy_2011-06-14.htm – Назва з екрану.

²¹ New Pacific Alliance Bloc: Mexico and Andeans look towards Asia. Mexico, Colombia, Peru and Chile new strategy for the XXI Century [Electronic resource] // BBVA Economic Watch. – Mode of access: URL:http://www.bbvaerearch.com/KETD/fbin/mult/120822_EW_EAGLEs_New_Pacific_Alliance_Bloc_tcm348-355823.pdf – Title from the screen.

Варто також зосередити свою увагу і на політичній складовій економічного блоку. Офіційно політична співпраця в рамках блоку не була закріплена жодним договором, в тому числі і Рамковою угодою. З офіційної точки зору Альянс є суто економічним інтеграційним утворенням, метою якого є безперешкодний рух товарів та послуг. Проте є низка факторів, які переконують, що політичний компонент є не менш важливим, ніж економічний.

Перш за все, варто сказати про політичні режими в державах-членах. На сьогодні в країні з найкращою динамікою розвитку, Чилі, президентом з 2010 року є представник партії «Національне відродження» Себастьян Пінєра, який є політиком «правих» поглядів, на відміну від своєї попередниці Мішель Бачелет, яка була представником соціалістів. У Колумбії президентом з 2010 року є Хуан Мануель Сантос, представник партії «Соціальна партія національної єдності», «правий» політик, що підтверджує факт тісного співробітництва США і влади Колумбії. У Мексиці прихід до влади політика «лівих» поглядів практично зведений до нуля і це, в першу чергу, пояснюється економічною залежністю Мексики від США. Тому теперішній президент Мексики Енріке Пенья Ньєто, представник Інституційно-революційної партії, який вступив на посаду у 2012 році є також політиком «правого» спрямування. Найбільш неоднозначною постаттю є нинішній президент Перу – Ольянта Умала. Ця неоднозначність пояснюється тим, що він є представником «лівої» Перуанської націоналістичної партії. Проте з приходом до влади у 2011 році він показав себе прагматичним політиком, який не бачить розвитку Перу в рамках МЕРКОСУР чи АЛБА²².

Аналізуючи це, стає зрозуміло, що у всіх державах блоку при владі знаходяться політики «правого» спрямування або «ліві» невенесуельського типу. Звичайно, цей факт не може слугувати доказом про пріоритетність політичного аспекту в рамках Тихоокеанського блоку. Проте об'єднання чотирьох держав з такими політичними режимами є неординарним явищем для Латинської Америки, де переважна більшість країн, в тому числі найбільші – Бразилія, Аргентина і Венесуела, розвиваються у «лівому спря-

²² Viswanathan R. The Pacific Alliance, yet another bloc in Latin America [Electronic resource] / R. Viswanathan // South Atlantic News Agency «MercoPress». – Mode of access: URL: <http://en.mercopress.com/2012/06/12/the-pacific-alliance-yet-another-bloc-in-latin-america> – Title from the screen.

муванні», особливо це стосується економічної сфери, де широко використовується протекціонізм.

Інший політичний фактор був озвучений колишнім президентом Колумбії Альваро Урібе 12 листопада 2012 року на форумі в Мексиці. Він вбачає у Тихоокеанському Альянсі створення противаги впливу МЕРКОСУР у регіоні в цілому, і Бразилії зокрема²³. Ця думка підтверджується тим, що за економічним потенціалом Альянс не поступається МЕРКОСУР, а в об'ємі експорту навіть переважає (експортуючи 50% загального експорту Латинської Америки).

Крім того, держави-члени новоствореного блоку обрали шлях максимальної відкритості своїх ринків, формуючи свої відносини з державами Азійсько-Тихоокеанського регіону на принципах вільної торгівлі та ринкової економіки. Це яскраво контрастує з МЕРКОСУР, який за останні роки широко використовує методи протекціонізму, головним з яких є встановлення значного зовнішнього тарифу, який сягає 35% на окремі групи товарів! Ця ситуація створює сприятливий імідж Тихоокеанському Альянсу та в перспективі створюватиме конкуренцію МЕРКОСУР у імпортних поставках²⁴.

Ще одним фактором, який значно впливає на позицію держав МЕРКОСУР щодо Мексики, Колумбії, Чилі та Перу є політика Парагваю, який у 2012 році був тимчасово виключений з Спільного ринку Півдня. В лютому 2013 року Парагвай офіційно став спостерігачем в Альянсі. Це пояснюють пошуком нових ринків, де перевагу було віддано Тихоокеанському Альянсу. Не варто забувати, що цей процес відбувається в період ізоляції Парагваю не тільки в МЕРКОСУР, але й в УНАСУР²⁵.

Інша держава-член МЕРКОСУР Уругвай, також отримала статус спостерігача в економічному блоці. Президент Хосе Мухіка пояснив це рішення інтересом Уругваю в розвитку партнерства в економіч-

²³ Luchine F. Alliance of the Pacific: an ambitious partnership in Latin America [Electronic resource] / Fernanda Luchine // Institute of the Americas. – Mode of access: URL: <http://www.iamericas.org/en/media-room/of-interest/1918-alliance-of-the-pacific-an-ambitious-partnership-in-latin-america> – Title from the screen.

²⁴ La Alianza del Pacifico y el Mercosur [Electronic resource] // Los Andes Editorial. – Mode of access: URL: <http://www.losandes.com.ar/notas/2012/9/17/alianza-pacifico-mercador-sur-667698.asp> – Title from the screen.

²⁵ Paraguay suspended from Mercosur has requested Pacific Alliance observer status [Electronic resource] // South Atlantic News Agency «MercoPress». – Mode of access: URL: <http://en.mercopress.com/2013/01/30/paraguay-suspended-from-mercador-sur-has-requested-pacific-alliance-observer-status>. – Title from the screen.

ній системі Тихого океану. Проте слід підкреслити, що здобуття статусу спостерігача в Тихоокеанському Альянсі відбувається на фоні внутрішнього конфлікту МЕРКОСУР, а саме територіальних диспутів Уругваю та Аргентини²⁶. Всі ці фактори дають змогу говорити не стільки про складні відносини МЕРКОСУР і Тихоокеанського Альянсу, як про становлення новоствореного блоку у формі економічної альтернативи своєму «інтеграційному сусіду». Також слід сказати, що на сучасному етапі відносини між двома блоками не будуються й офіційних контактів не встановлено. Бразилія і Аргентина на сьогоднішній день не зацікавлені у статусі спостерігачів у блоці.

Проте, на нашу думку, Тихоокеанський Альянс варто розглядати не лише з позиції інтеграційних процесів в Латинській Америці, а й в рамках сучасної геополітичної та геоекономічної ситуації в тихоокеанському регіоні, а саме в рамках розпочатих в 2010 році переговорів щодо Транстихоокеанського Партнерства (далі – ТТП). Основи цього діалогу були закладені в 2005 році укладанням угоди про вільну торгівлю між Брунеєм, Чилі, Новою Зеландією і Сінгапуром. На сьогодні учасниками переговорів щодо Транстихоокеанського Партнерства є 11 держав, серед яких є три держави Альянсу – Мексика, Перу та Чилі, а Колумбія оголосила свою зацікавленість у цій ініціативі. Кінцевою метою ТТП є створення зони вільної торгівлі між державами-учасницями, проте вже на стадії переговорів існують думки про неможливість реалізації цього проекту, у зв'язку з надто великими масштабами²⁷. Тому логічно, що створення міні-блоків з подальшим встановленням тісних зв'язків між собою може слугувати виходом із ситуації.

Хоча це тільки гіпотеза, проте сам процес створення таких блоків відбувається. Для прикладу Тихоокеанський Альянс та Транстихоокеанське стратегічне економічне партнерство (Бруней, Чилі, Нова Зеландія і Сінгапур), які в своїй зовнішньоекономічній політиці орієнтуються не на окремі держави, а на економічні інтеграційні утворення. Наприклад переговори про вільну торгівлю

²⁶ Uruguay will continue with Mercosur but is also interested in the Pacific alliance [Electronic resource] // South Atlantic News Agency «MercoPress». – Mode of access: URL: <http://en.mercopress.com/2012/08/11/uruguay-will-continue-with-mercotur-but-is-also-interested-in-the-pacific-alliance> – Title from the screen.

²⁷ Stoller M. Trans-Pacific Partnership: The biggest trade deal you've never heard of [Electronic resource] / Matt Stoller // Salon. – Mode of access: URL: http://www.salon.com/2012/10/23/everything_you_wanted_to_know_about_the_trans_pacific_partnership/ – Title from the screen.

між Тихоокеанським Альянсом і Асоціацією країн Південно-Східної Азії (АСЕАН).

Іншим геополітичним фактором є участь Чилі, Перу і Мексики в форумах Азійсько-Тихоокеанського економічного співробітництва (АТЕС) (Колумбія висловила бажання приймати участь у цьому форумі). Хоча ця структура є лише консультативним форумом, проте вона слугує міцним каталізатором у сприянні підписання договорів про вільну торгівлю між державами-учасниками. Саме спрямованість новоствореного блоку на ринки держав Азійсько-Тихоокеанського регіону дозволяє говорити про Альянс, як про суб'єкт тихоокеанської системи міжнародних відносин²⁸.

Підводячи підсумок, варто сказати, що Тихоокеанський Альянс на сучасному етапі все ще перебуває на етапі створення та інституційного становлення. Наявний потенціал економік дає можливість говорити про блок як про потенційно впливову економічну силу в латиноамериканському і тихоокеанському регіонах. Додатково-го стимулу розвитку Альянсу надає значний рівень економічного співробітництва держав-членів з азійськими державами та уже відлагоджена нормативно-правова база відносин. Залишаються і значні проблеми у співробітництві, а саме значне переважаювання одного товару (міди) у структурі експорту латиноамериканських держав та значна залежність економік держав від іноземних інвестицій.

Важливу роль у становленні та перспективах розвитку відіграє політичний фактор, хоча він не вважається пріоритетним у відносинах між Колумбією, Мексикою, Чилі та Перу. Разом з тим спільність політичних поглядів лідерів держав на шляхи розвитку Альянсу дає можливість говорити про наявність і політичних консультацій на найвищому рівні. Також всі чотири держави не представляють «лівий» напрямок розвитку суспільства, особливо характерний для переважної більшості держав Латинської Америки, в тому числі Аргентини, Венесуели, Болівії та інших.

Також варто розглядати Тихоокеанський Альянс в контурах Тихоокеанської економічної системи. Ця теза знаходить підтвердження в обраному векторі зовнішньоекономічної політики блоку та переліком держав-спостерігачів, які виявили зацікавленість у співробітництві з Альянсом: переважна більшість з яких – держави Азійсько-Тихоокеанського регіону. Також учасники блоку мають

²⁸ Asia-Pacific Economic Cooperation (APEC) [Electronic resource] – Mode of access: URL: <http://www.apec.org/> – Title from the screen.

значний досвід співробітництва в рамках АТЕС, Тихоокеанського Партнерства та на рівні двосторонніх відносин з країнами-лідерами регіону: США, Китаєм, Японією та Канадою.

Говорячи про перспективи розвитку, слід наголосити, що найрезультативнішим напрямком розвитку є створення зони вільної торгівлі всередині блоку, що дасть можливість не тільки зняти митні бар'єри, але й реалізовувати спільні економічні проекти. Перспективною сферою співробітництва є вироблення спільних стратегій просування товарів держав-учасниць блоку, що дасть змогу урізноманітнити структуру експорту Чилі, Перу, Мексики і Колумбії до держав азійського регіону. Прикладом конкретного втілення амбітних планів членів Альянсу стали розпочаті у 2012 році переговори про новий формат співробітництва з Асоціацією держав Південно-Східної Азії.

Також варто наголосити, що Тихоокеанський Альянс представляє собою значну перспективу як альтернатива МЕРКОСУР. Саме відкритість економік держав-членів дає можливість говорити про значну привабливість блоку на міжнародній арені, це яскраво контрастує з високими тарифами МЕРКОСУР. Саме «альтернативність» цього угруповання привернула увагу таких держав як Уругвай та Парагвай, які є членами Спільного ринку Півдня.

Та найбільш перспективною сферою є робота щодо імплементації Тихоокеанського Альянсу до існуючого діалогу Транстихоокеанського Партнерства, яке ставить за мету створення великої зони вільної торгівлі в Тихоокеанському регіоні. Цей процес співробітництва привертає до себе найбільше уваги як у науковому та практичному ракурсах.

Щодо перспектив цього дослідження варто сказати, що особливий інтерес викликає співпраця новоутвореного блоку з АСЕАН, як першого досвіду активного діалогу Альянсу з інтеграційним угрупованням Азії. Вивчення результатів цього діалогу дасть змогу говорити про амбіції блоку в Азійсько-Тихоокеанському регіоні. Привертає увагу співробітництво між самими державами в питанні встановлення умов для вільного руху товарів, людей та послуг. З огляду на це перспективним є також аналіз можливого розширення Альянсу за рахунок Панам і Коста-Ріки.

Список використаних джерел та літератури:

1. Гаврилова М. Новий латиноамериканський інтеграційний проект набирає обертів [Електронний ресурс] / М. Гаврилова // Зовнішні справи.

– Режим доступу: URL: <http://uaforeignaffairs.com/ua/zs/golovni-statti/view/article/novii-latinoamerikanskii-integraciinii-proekt-nabir/> – Назва з екрану.

2. Лавут А. Тихоокеанский альянс латиноамериканской четверки / Анна Лавут // Латинская Америка. – 2012. – № 4. – С. 11-24.

3. Яковлев П. Мексика: сложные проблемы восходящей державы [Электронный ресурс] / Яковлев П. // Фонд исторической перспективы «Перспективы». – Режим доступу: URL: http://www.perspectivy.info/oikumena/amerika/meksika_slozhnyye_problemy_voskhodashhej_derzhavy_2011-06-14.htm – Назва з екрану.

4. Acuerdo Marco de la Alianza del Pacifico [Text]: treaty of June 6, 2012. – Antofagasta, Chile, 2012.

5. Declaracion [Text]: treaty of June 6, 2012. – Antofagasta, Chile, 2012.

6. Declaracion de Merida de la 2 Cumbre de la Alianzadel Pacifico [Text]: treaty of December 4, 2011. – Merida, Mexico, 2011.

7. Declaracion Presidencial sobre la Alianza del Pacifico [Text]: treaty of April 28, 2011. – Lima, Peru, 2011.

8. Report for Selected Countries and Subjects [Electronic resource] / International Monetary Fund. – Mode of access: URL: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2012/01/weodata/weorept.aspx?sy=2011&ey=2011&scsm=1&ssd=1&sort=subject&ds=.&br=1&pr1.x=64&pr1.y=12&c=213%2C223%2C288%2C298%2C299&s=NGDPD%2CNGDPDPC%2CPPPGDP%2CPPPPC%2CLP%2CBCA&grp=0&a=> – Title from the screen.

9. Alianza del Pacífico espera convertirse en motor económico de región [Electronic resource] // RPP. – Mode of access: URL: http://www.rpp.com.pe/2011-12-05-alianza-del-pacifico-espera-convertirse-en-motor-economico-de-region-noticia_428624.html – Title from the screen.

10. Asia-Pacific Economic Cooperation (APEC) [Electronic resource] – Mode of access: URL: <http://www.apec.org/> – Title from the screen.

11. Chile: Creation of the Pacific Alliance – July 2012 [Electronic resource] // British embassy Santiago. – Mode of access: URL: http://www.ukti.gov.uk/de_de/export/countries/americas/southamerica/chile/premium-content/350780.html?null – Title from the screen.

12. Chile, Peru, Colombia and Mexico form «Pacific Alliance» [Electronic resource] // News agency AFP. – Mode of access: URL: <http://www.google.com/hostednews/afp/article/ALeqM5gyaJKJqxdOdjCdzzjkcH3eOIWCgg?docId=CNG.1b3a198fac6c581c48e42da92f8b0395.981> – Title from the screen/.

13. Estevadeordal A. Pathways to Regional and Global Integration in LAC: The Pacific Alliance [Electronic resource] / Antoni Estevadeordal // Inter-American Development Bank. – Mode of access: URL: <http://www.mexicotradeandinvestment.com/pdf/2012/diciembre/12/IDB%20-%20Presentation%20%20Pacific%20Alliance%20IDB%20FINAL.pdf> – Title from the screen.

14. Gonzalez M. Four nations forge powerful Pacific Alliance trade bloc [Electronic resource] / M. Gonzalez // El Pais. – Mode of access: URL: <http://>

elpais.com/elpais/2012/06/14/inenglish/1339680275_378751.html – Title from the screen.

15. La Alianza del Pacífico y el Mercosur [Electronic resource] // Los Andes Editorial. – Mode of access: URL: <http://www.losandes.com.ar/notas/2012/9/17/alianza-pacifico-mercosur-667698.asp> – Title from the screen.

16. Latin America economy: Pacific Alliance is formed [Electronic resource] // Economist Intelligence Unit. – Mode of access: URL: http://viewswire.eiu.com/index.asp?layout=VWArticleVW3&article_id=1939101978&country_id=1520000152&page_title=Latest%20analysis – Title from the screen.

17. Luchine F. Alliance of the Pacific: an ambitious partnership in Latin America [Electronic resource] / Fernanda Luchine // Institute of the Americas. – Mode of access: URL: <http://www.iamericas.org/en/media-room/of-interest/1918-alliance-of-the-pacific-an-ambitious-partnership-in-latin-america> – Title from the screen.

18. Méndez M. B. La Alianza del Pacífico: Posible impacto en la integración latinoamericana [Electronic resource] / Mariano Bullón Méndez // ALAI, América Latina en Movimiento. – Mode of access: URL: <http://alainet.org/active/57525> – Title from the screen.

19. New Pacific Alliance Bloc: Mexico and Andeans look towards Asia. Mexico, Colombia, Peru and Chile new strategy for the XXI Century [Electronic resource] // BBVA Economic Watch. – Mode of access: URL: http://www.bbvaresearch.com/KETD/fbin/mult/120822_EW_EAGLES_New_Pacific_Alliance_Bloc_tcm348-355823.pdf – Title from the screen.

20. Paraguay suspended from Mercosur has requested Pacific Alliance observer status [Electronic resource] // South Atlantic News Agency «MercoPress». – Mode of access: URL: <http://en.mercopress.com/2013/01/30/paraguay-suspended-from-mercosur-has-requested-pacific-alliance-observer-status>. – Title from the screen.

21. Stoller M. Trans-Pacific Partnership: The biggest trade deal you've never heard of [Electronic resource] / Matt Stoller // Salon. – Mode of access: URL: http://www.salon.com/2012/10/23/everything_you_wanted_to_know_about_the_trans_pacific_partnership/ – Title from the screen.

22. Uruguay will continue with Mercosur but is also interested in the Pacific alliance [Electronic resource] // South Atlantic News Agency «MercoPress». – Mode of access: URL: <http://en.mercopress.com/2012/08/11/uruguay-will-continue-with-mercosur-but-is-also-interested-in-the-pacific-alliance> – Title from the screen.

23. Viswanathan R. The Pacific Alliance, yet another bloc in Latin America [Electronic resource] / R. Viswanathan // South Atlantic News Agency «MercoPress». – Mode of access: URL: <http://en.mercopress.com/2012/06/12/the-pacific-alliance-yet-another-bloc-in-latin-america> – Title from the screen